

Ascla

Teresa Tort Videllet

Malgrat que l'univers tendeix espontàniament al màxim desordre, en llengua tendim a teixir agrupacions de paraules. Només cal que comencem a parlar d'un tema concret i, de cop i volta, van acudint elements diversos del mateix camp semàntic.

Explicar com s'encén una foguera potser semblarà intranscendent, però us heu parat mai a pensar quantes paraules precises tenim per a descriure aquest acte ancestral i vital per a l'evolució de la nostra espècie? En tenim moltes!

«Primer, *esparillem* i traiem la cendra de l'encesa anterior i deixem la pila dels carbonets al mig del *foc en terra*. En acabat, apilem branquetes en forma de muntanyeta i anem superposant fustes de diferents gruixos: *estelles* o *buscalls* no gaire dobles. Si tenim encenalls, els posem al mig de tot i hi calem foc. Si la foguera no pren de seguida, la bufem o la ventem amb un *ventador*. Quan ja comencen a aparèixer *brases*, hi afegim damunt de tot una *ascla* o un tronc. Sempre hi ha d'haver un espai entremig de la fusta perquè l'aire hi entre i ajude a fer una bona combustió. De tant en tant, haurem d'*atjar* les brases i moure els troncs grossos per *fer revifar* les flames. Durant tot l'espectacle, *fumeral* amunt se'n van l'olor de cremat i les *espurnes* enceses.»

En aquesta descripció acabada d'inventar, hi apareixen algunes variants dialectals però només pararem atenció en la paraula *ascla*. Tot i que la trobem en els diccionaris generals amb la definició coincident d'estella grossa, no és una paraula habitual en tot el domini lingüístic. Coromines anota que «és un mot que ha romàs merament regional durant tota la història de la llengua»¹. Ara bé, també diu que és ben

1. Joan COROMINES, *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, Enciclopèdia Catalana.

Fotografia de Procsilas Moscas

viva «des de Vic cap al nord-oest i fins molt endins del territori valencià».

A més a més, de *ascla*, en tenim derivats diversos. Els més coneguts en tortosí, el verb *asclar*: 'fer a trossos' (DNV) o 'estellar' (DIEC2); i l'adjectiu *asclat* *asclada* amb dos sentits: 'molt cansat' o 'lesionat'; o bé, referit a un moble o un altre objecte, 'trencat o fet malbé' (només recollit al DNV).

Albert Roig té un poema amb *asclar*, *brasa* i *buscall* i altres paraules precioses. Si en transcrivim tres versos no li farà res, no?

«La peresa del temps
que es fa brasa als buscalls
crema adés l'alta bessa.»

Que no passa, Edicions 62, Barcelona 1990

Article publicat al blog *Agafada al vol*. Som les paraules que diem.

<http://blocs.mesvilaweb.cat/ttort/?p=268702>